

Skötselplan

För träd och buskar

Brf Fasanen Karlstad

Uppbyggnadsbeskärning

Uppbyggnadsbeskärnings syfte är att skapa ett fungerande vackert träd, häck eller buske vid nyplantering. Beskärningen ska göras när växten har etablerat sig på plats.

Uppbyggnadsbeskärning kan bestå av:

Träd och buskar ska hindras från att växa i oönskad riktning genom att skäras tillbaka.

Ta bort döda och skadade grenar.

Ta bort dubbla toppar i träd.

Trädgrenar som korsar och skaver på varandra ska tas bort.

Grenar som växer parallellt med varandra kan tas bort.

En häck byggs upp med förgrening ända från marken. Vid första klippningen klipper man ca 5 cm ovanför den första förgreningen närmast marken, vid efterföljande beskärningar klipper man strax ovanför den tidigare beskärningen, och på så sätt bygger man upp häcken så den blir tät hela vägen. Det finns undantag, avenboken ska inte klippas ner varje säsong. Klipp gärna häcken med en svag lutning inåt, så häcken smalnar av uppåt. På så sätt kommer ljuset åt de nedre delarna av häcken och den tappas inte lika lätt bladen nedtill.

Underhållsbeskärning.

Underhållsbeskärning blir aktuell när växten har vuxit några år och börjar avta i vitalitet.

Beskärningen görs genom att ta bort gamla och svaga grenar som inte blommar eller är i dåligt skick. Oftast tar man dom grenarna längs med marken. På så sätt kan nya skott bildas.

Föryngringsbeskärning.

Om en växt är för gammal eller inte har beskurits på många år kan man oftast göra en total nedskärning av växten så den får börja om. Då bildar växten nya skott från basen som blir växtens nya bestånd.

Buskar

1. Stefanandra - *Stephanandra incisa*

Stefanandra är en tacksam buske som blommar i maj- juni. Används först och främst som marktäckare. Behöver sällan beskäras, men om man önskar kan man föryngringsbeskära genom att den klipps ner totalt under vår-vintern.

2. Ölandstok - *Potentilla*

Ölandstokens stora fördel är att den blommar i princip hela sommaren. Mycket tålig gällande ståndort och tål hård beskärning. De flesta mår bra av att bli nedklippta (föryngringsbeskärning) vart tredje till vart femte år under vår-vintern om de börjar bli risiga.

3. Tuvkornell - *Cornus Kelseyi*

Tuvkornell är en effektiv marktäckare som blir ca 50 cm hög och 150 cm bred. behöver sällan beskäras, men om man så vill görs beskärningen under vår-vintern.

4. Måbär - *Ribes alpinum*

Måbär är mycket användbar som klippt häck, och klarar allt från full sol till full skugga. Kan ibland angripas av svamp som ger tidigt bladavfall. Kan beskäras kraftigt under vår-vintern, putsning görs under sommaren fram till september. Uppbyggnadsbeskärning vid nyplantering.

5. Rhododendron - Rhododendron

Rhododendron är ett stort släkte med över 1300 olika sorter. Rhododendron trivs bäst i sur jord (lågt ph värde) vid högt ph värde blir bladen gula, detta kallas för kloros och beror på att växten inte kan tillgodogöra sig järnet i marken.

Om detta händer kan man tillföra okalkad mull eller rhododendron jord.

Rhododendron behöver sällan beskäras men skulle den bli kal nedtill eller få en skada kan man skära ner den kraftigt under vår-vintern. Vid lättare beskärning skär man ovanför ett bladpar.

6. Vingad benved - Euonymus alatus

Benved har fina frukter och sprakande höstfärg i cerisa toner. Alatus betyder bevingad och vingad benved har korklister som påminner lite om vingar längs med grenarna. Benved behöver sällan beskäras, vill man beskära så görs det på vår-vintern.

7. Aronia - Aronia

Aronia trivs bäst i lite sura jordar med mycket sol. blommor med vita blommor i maj-juni. Senare får aronian svarta bär som är lämpliga för bl.a. saft och marmelad. Höstfärgerna går i gult och rött. Aronian behöver oftast bara lite underhållsbeskärning som man kan göra under vår-vintern.

8. Forsythia - Forsythia

Forsythian bjuder på praktfull blomning i gult under tidig vår, oftast på bar kvist. Forsythian mår bra av att tunnas ur med några gamla grenar regelbundet. Ta gärna bort 1-2 st. av de äldsta grenarna varje år efter blomningen.

9. Bukettapel - *Malus toringo*

Buske med vita blommor i maj och små röda frukter i knippen. Behövs underhållsbeskrning kan man göra det under vår-vintern.

10. Rosentry ? - *Lonicera Tatarica*

Buske med oregelbundet växtsätt och röda blommor i maj-juni. Orange/röda bär i juli-sep som är giftiga. Behöver oftast underhållsbeskras. Beskrning görs under vår-vintern.

11. Buskros - *Rosa* ?

Rosor härstammar ursprungligen från Kina och är en viktig del i insekters födokälla. Vet tyvärr inte vilken sort detta är.

Rosor beskars på våren, och ett gammalt talesätt är "när björkarna har musöron" (när bladen börjar slå ut) Då tar man bort döda och frusna grenar. Man kan också underhållsbeskara genom att ta bort svaga och gamla grenar så att nya skott växer fram. Dessutom kan man korta in nya skott som blivit för långa. De flesta buskrosor blommar på både årsskott och skott från äldre grenar.

En buskros som blivit alltför risig kan man förnygringsbeskara under vår-vintern.

12. Schersmin - *Philadelphus*

Blommar rikligt med vita blommor i juni med oftast stark doft. Blir ofta lite nakna nedtill eftersom de äldsta grenarna blir överhängande. Drabbas ofta av bladlus och ibland är grenarna täckta med svarta löss. I övrigt drabbas den sällan av problem.

För att råda bot mot att den blir naken nedtill gallrar man schersmin vart annat - vart tredje år genom att ta bort de äldsta grenarna strax ovanför marken. Beskrningen hjälper till att hålla växten vital och blomvillig. Denna underhållsbeskrning gör man under vår-vintern.

13. Brudspirea - *Spiraea cinerea*

Spirean har blivit populär dels för den rikliga blomningen men också för deras mycket låga ståndorts krav. De klarar det mesta från sand till lerjord. Finast blir den om den får vara friväxande, då blommar den överdådigt och elegant i maj. Bör beskäras efter blomningen. Kan hållas vital genom att gallra bort de äldsta grenarna strax ovanför marken. En risig brudspirea kan man med fördel föryngringsbeskära genom att kapa den med marken på vår-vintern.

14. Avenbok - *Carpinus betulus*

Avenbok gör sig mycket fin som klippt häck, den behåller sina höstlöv på unga skott under större delen av vintern. Stammen blir oftast fint slät och lite vriden. En annan fördel med avenbok är att den kan hållas väldigt smal om så önskas. Viktigt att komma ihåg gällande avenboken när man har den som häck är att inte toppa den innan den nått önskad höjd. Däremot går det bra att beskära sidoskotten. Beskärningen görs under månaderna juli, augusti eller september. (JAS)

15. Klätterhortensia - *Hydrangea anomala ssp. petiolaris*

Klätterhortensian är självklättrande med hjälp av luftrötter, men kan rasa ner ibland p.g.a. dess tyngd. blommor med vita flata blommor i maj-juni. Kan breda ut sig rejält om den trivs, så ibland kan det vara på sin plats att beskära den för att hålla den på plats. Hortensian är en s.k. blödarväxt och ska beskäras under JAS månaderna. Trivs bäst med lite lägre pH i jorden.

16. Bukettspirea - *Spiraea vanhouttei*

Spirea med överhängande växtsätt. I likhet med brudspirean är bukettspirean finast som friväxande, men är vanlig som klippt häck. Bör beskäras efter blomningen. Behåll växten vital genom att underhållsbeskära de äldsta grenarna regelbundet under vår-vintern.

17. Nyponros - *Rosa* ?

Nyponros är en storväxt buske som är mycket anspråkslös, den klarar allt från steniga lägen i sol till men även skugga. Rekommenderas att man föryngringsbeskar och gallrar på vår-vintern för att ge en tätare växt.

18. Oxbär - *Cotoneaster*

En tålig växt som klarar sol och skugga. Kan drabbas av svampangrepp om jorden är för kompakt. Tål att beskäras hårt men kan skjuta mycket skott vid föryngringsbeskärning. Beskärning vår-vinter eller underhållsbeskärning under sommaren.

19. Rosentry - *Lonicera tatarica* ?

Buske med små rosa blommor, som senare följs av bär som är oätliga. Underhållsbeskärning eller föryngringsbeskärning på vår-vintern.

20. Syren - *Syringa vulgaris*

Syrener är väldigt härdiga och blommar i maj - juni. Är utmärkta som häck och friväxande buskage. Kan skjuta en del rotskott. Underhållsbeskrning är bra här eftersom gamla grenar ibland kan brytas av vid markytan. Tål förnygringsbeskrning om busken har blivit förväxt. Förnygringsbeskrning görs under vår-vintern.

21. Hassel - *Corylus avellana*

Stor buske som blommar tidigt på våren med gula hängen. Får ätliga nötter som gillas av många djur. Får ofta fina höstfärger. Hassel behåller man vital genom underhållsbeskrning, avlägsna de äldsta grenarna någon decimeter ovanför marken. Hassel kan stammas upp och blir fin som ett flerstamligt träd.

22. Karagan - *Caragana arborescens*

Kallas också sibirisk ärtbuske. Blommar i maj. Drabbas lätt av mjöldagg (svampangrepp som ser ut som ett tunt lager mjöl på bladen) på torra jordar. Underhållsbeskras, men kan också förnygringsbeskras utan problem under vår-vintern.

23. Benved - *Euonymus europaeus*

Benved får fina fruktkapslar som är orangea, och bladen får lysande röda färger på hösten. Görs sig bäst i buskage tillsammans med andra buskar. Behöver sällan beskäras, men man kan vid behov under vår-vintern.

24. Fläder - *Sambucus nigra*

Blommar i juni-juli, i augusti börjar bären dyka upp.
Kan sprida sig med frö.
Beskärns ofta sparsamt genom att ta bort gamla svaga grenar.
En föryngringsbeskärning brukar resultera i en explosion av skott. Beskärns vår-vinter.

25. Alm - *Ulmus glabra*

Alm är ett träd som kan bli 30–40 m högt. Är hårt drabbat av almsjukan.
Beskärning görs bäst under JAS.

Träd

A. Prydnadskörsbär - Prunus

Prydnadskörsbär har oftast en mycket vacker vår blomning i vitt eller rosa. Kräver ofta mycket ljus och ska stå soligt. Oftast behövs det inte så mycket beskärning på prydnadskörsbär. På grund av risken för gummiflöde så ska körsbärssläktet beskäras under JAS. Ta bort sjuka och svaga grenar.

B. Oxel - Sorbus

Oxeln är värme gynnande och tål torka och vind bra. Behöver sällan beskäras, ta bort korsande grenar som skaver eller andra skadade grenar. Beskärning görs under vår-vintern eller JAS.

C. Fågelbär - Prunus avium

Blommar under maj månad med vita små blommor som sedan följs av rödsvarta bär som fåglar älskar. fina höstfärger. Kan skjuta rotskott. Körsbärssläkte och beskärns därmed under JAS på grund av risk för gummiflöde annars.

D. Lind - Tilia

Breda träd med blomning i juni-juli. Blommorna doftar. Lindar kan bli mycket gamla och tål hård beskärning. Unga lindar behöver uppbyggnadsbeskärning, ta bort dubbla toppar och korsande grenar. Undvik att göra en för hård beskärning på friväxande lindar, då svarar linden oftast med att sätta massor av skott.

Linden lämpar sig utmärkt som formklippt träd eller hamlat. Beskär på vår-vintern eller JAS.

E. Häng? Björk - Betula

Björkar kräver i regel mycket ljus och växer snabbt. Räknas som ett blödarträd och ska beskåras under JAS. Undvik att ta bort för stora grenar på björk då risken för röta är stor.

Gödsling

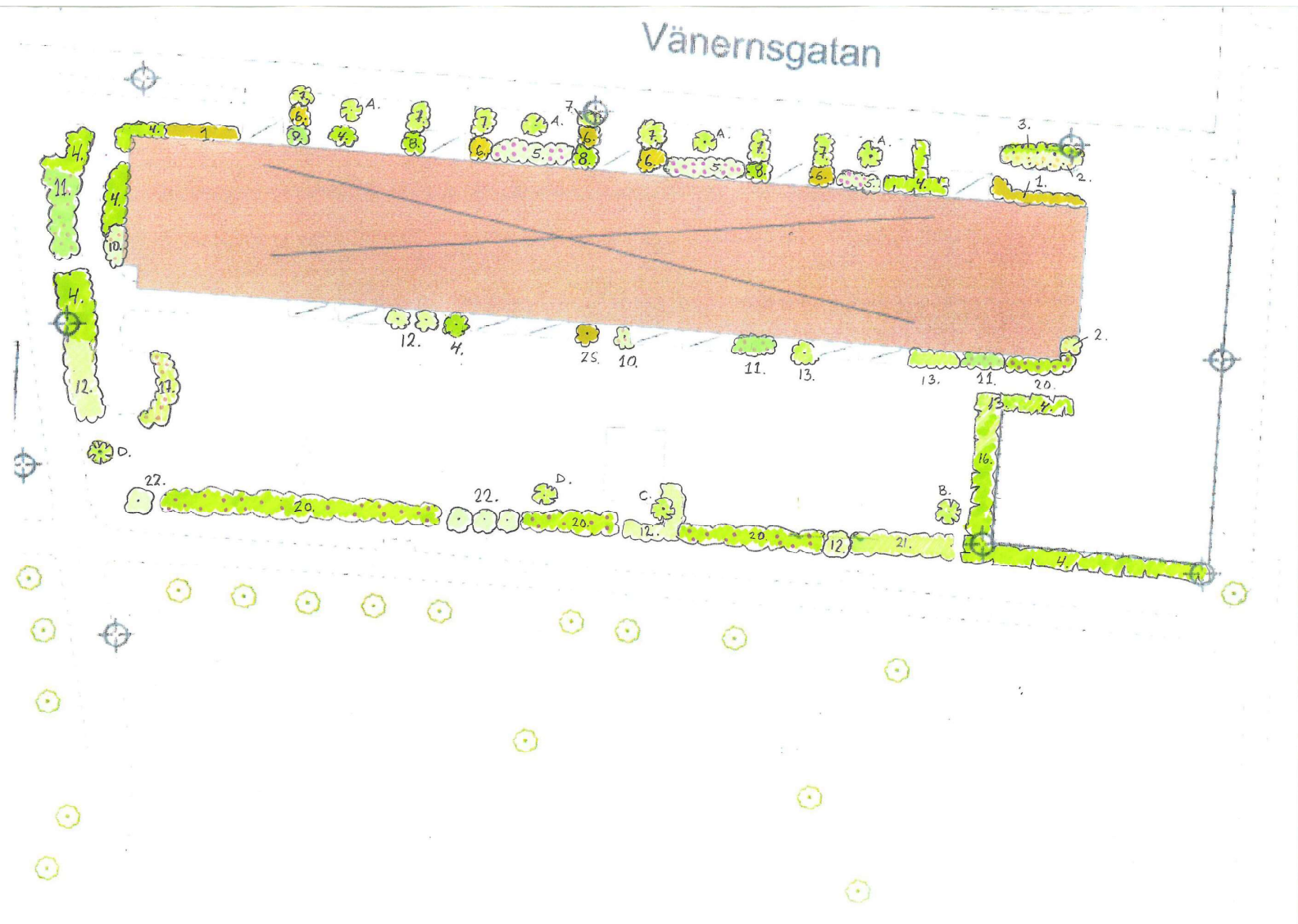
Träd behöver sällan gödglas, om det inte finns ett konstaterat behov, då kan man gödsla i trädkronans dropplinje. Mest effektivt blir det då om man spettar hål i gräsmattan eller rabatten och släpper ner gödselstavar. Akta rötterna bara.

Vid uppbyggnad av häck är det normalt att tillföra näring en gång per säsong i maj månad. Äldre häckar behöver sällan gödglas, bara om växten visar symptom på näringsbrist. Det kan vara svag eller ingen tillväxt. Bleka och små blad.

Samma gäller buskar, vid nyplantering gödslar man efterföljande maj månad, men äldre buskar klarar sig oftast utan gödsling.

Viktigt att gödslingen sker på våren eller tidig sommar, absolut inte senare än midsommar. Kvävet i näringstillförseln driver på växten, och vid en sen gödsling hinner inte växten bromsa upp och förbereda sig inför vintern och får då lättare frysskador.

Vänernsgatan

Konduktörsgatan

Vänernsgatan

Stinsg.

Vänernsgatan

